

आधारभूतपत्रम् (Core paper)

MSA-C114 संस्कृतकाव्यं नाटकञ्च (Sanskritakavyam natakancha)

पूर्णाङ्कः -100

सत्रान्तपरीक्षा -70, आन्तरिकपरीक्षा-30

समयः - 03 होराः (Time : 3 Hours)

प्रस्तावितः पाठ्यक्रमः (Prescribed Course)

सकल-अर्जिताधिभारः:06 (Total Credit - 06)

खण्डः (Section) - 1- मेघदूतम् (पूर्वमेघः)

खण्डः (Section) - 2- नैषधीयचरितम् (प्रथमः सर्गः)

खण्डः (Section) - 3- उत्तररामचरितम् (1-3 अङ्काः)

पाठ्यक्रमस्योद्देश्यम् – पाठ्यक्रमस्यास्योद्देश्यं छात्राणां संस्कृतश्रव्यकाव्यपरिचयकरणं वर्तते । संस्कृतस्य प्रसिद्ध कविभिर्महाकविभारविकालिदासभवभूत्यदिभिः प्रतिपादितकाव्यसौन्दर्यस्य तथा च तत्र प्रतिपादितमानवमूल्यानां ज्ञानं छात्रेषु समृद्धं स्यादिति मत्वाऽस्माभिर्नियोजितोऽयं पाठ्यक्रमः एम.ए. कक्षायाम् ।

पाठ्यक्रम –अध्ययनपरिणामाः (Course Outcomes) –

- अस्य पत्रस्य पठनेन छात्राः संस्कृतकाव्यनाटकानां साहित्यिकवैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति ।
- अनेन काव्यप्रतिपादित आचारव्यवहाराणां ज्ञानं लप्स्यन्ते ।
- एतेन छात्रेषु मानवीयमूल्यानि प्रकृतिप्रेमादिभावनाः वर्धिष्यन्ते ।

खण्डानुरूपविभाजनम् (Unit-Wise Division)

खण्डः (Section) -1 मेघदूतम् (पूर्वमेघः)

घटकम् (Unit) -1- घटकम् (Unit)-1- कवेः परिचयः (कृतित्वं व्यक्तित्वं च)

घटकम् (Unit) -2- प्रथमश्लोकतः त्रिंशत्-श्लोकपर्यन्तम् (पद्यस्य अनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

घटकम् (Unit) -3- एकत्रिंशत् - श्लोकतः समाप्तिपर्यन्तम् (पद्यस्य अनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

खण्डः (Section) -2 नैषधीयचरितम् (प्रथमः सर्गः)

घटकम् (Unit) -1- घटकम् (Unit)-1- कवेः परिचयः (कृतित्वं व्यक्तित्वं च)

घटकम् (Unit) -2- प्रारम्भतः द्वात्रिंशत्श्लोकपर्यन्तम् (1-32 श्लोकाः) (पद्यस्य अनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

घटकम् (Unit) -3- षड्सप्ततिश्लोकतः चतुरुत्तरशतश्लोकपर्यन्तम् (76-104 श्लोकाः) (पद्यस्य अनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

घटकम् (Unit) -4- विंशत्युत्तरशतश्लोकतः समाप्तिपर्यन्तम् (120-145 श्लोकाः) (पद्यस्य अनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

खण्डः (Section) -3 उत्तररामचरितम् (1-3 अङ्काः)

घटकम् (Unit)-1- कवेः परिचयः (कृतित्वं व्यक्तित्वं च)

घटकम् (Unit)-2- प्रथमः अङ्कः (गद्यपद्ययोऽनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

घटकम् (Unit)-3- द्वितीयः अङ्कः (गद्यपद्ययोऽनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

घटकम् (Unit)-4- तृतीयः अङ्कः (गद्यपद्ययोऽनुवादः व्याख्या, समालोचनात्मकप्रश्नाश्च)

संस्तुतग्रन्थाः-

1. मेघदूतम्- शिवराज शास्त्री 2. मेघदूतम्- सम्पादक- एम0 आर0 काले, मोतीलाल बनारसी दास, दिल्ली।

3. मेघदूतम्- संजीवनी टीका सहित, निर्णय सागर प्रेस, मुम्बई
4. कालिदास दर्शन- शिवप्रसाद भारद्वाज
5. नैषधचरितम्- सम्पादक, आचार्य शेषराज शर्मा रेग्मी, वाराणसी।
6. नैषधचरितम्- 'जीवातु' मणिप्रभा' संस्कृत- हिन्दी टीका सहित, वाराणसी।
7. नैषधचरितम्- सम्पादक, शिवराज शास्त्री, साहित्य भण्डार, मेरठ।
8. उत्तररामचरितम्- व्याख्याकार, वीर राघव, वाराणसी।
9. भवभूति और उनकी नाट्यकला- अयोध्या प्रसाद सिंह
10. संस्कृत काव्यकार- डॉ० हरिदत्त शास्त्री
11. संस्कृतसाहित्यविमर्शः- द्विजेन्द्रनाथशास्त्री